

REPERE METODOLOGICE

ISTORIE. ISTORIE UNIVERSALĂ

Clasa a IX-a • Trunchi comun și curriculum de specialitate • 2026–2027

Un ghid pentru „cum știm, cum explicăm și ce putem susține pe baza surselor?”

IDEEA CENTRALĂ

Proiectarea pornește de la programa aplicabilă clasei, continuă cu înțelegerea competenței și se încheie cu o dovadă observabilă a învățării, feedback și ajustare.

STATUTUL DISCIPLINEI ȘI ÎNȚELEGEREA CURRICULUMULUI Unde se află Istoria în parcursul liceal și cu ce programă lucrez?

Înainte de proiectare, profesorul clarifică statutul disciplinei, timpul disponibil și programa aplicabilă clasei. Aceste repere explică de ce, în clasa a IX-a, există un traseu de trunchi comun (TC) și două trasee integrate TC+CS, cu planificări distincte pentru Filologie și Științe sociale.

1. Statutul disciplinei Istorie în noile planuri-cadru

Potrivit OMEC nr. 4.350/2025 și anexelor sale, Istoria aparține ariei curriculare Om și societate și este disciplină de trunchi comun la nivelul învățământului liceal. Trunchiul comun reprezintă oferta obligatorie necesară formării tuturor elevilor, indiferent de filieră, profil sau specializare.

TRUNCHI COMUN

Istoria are alocată 1 oră pe săptămână, în fiecare clasă de liceu. Programa TC pentru clasa a IX-a se aplică profilului real, filierei tehnologice și filierei vocaționale, conform precizărilor din programă.

La profilul umanist, specializările Filologie și Științe sociale, trunchiul comun este integrat cu curriculumul de specialitate în programa proprie fiecărei specializări. Curriculumul de specialitate este obligatoriu, aprofundează și, după caz, extinde nucleul comun; el nu se confundă cu CDEOȘ.

1.1. Parcursul Istoriei în clasele a IX-a–a XII-a

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Istorie.Istorie universală	Istorie.Istorie universală	Istorie.Istoria românilor	Istorie.Istoria românilor

CONTINUITATE

Se schimbă obiectul dominant al studiului, dar continuă formarea acelorași competențe generale și dezvoltarea progresivă a gândirii istorice.

1.2. Numărul de ore – trunchi comun și profil umanist

TRASEU	CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Trunchi comun	1 TC = 1 oră	1 TC = 1 oră	1 TC = 1 oră	1 TC = 1 oră
Filologie	1 TC + 1 CS = 2 ore	1 TC + 2 CS = 3 ore	1 TC + 1 CS = 2 ore	1 TC + 1 CS = 2 ore
Științe sociale	1 TC + 1 CS = 2 ore	1 TC + 2 CS = 3 ore	1 TC + 2 CS = 3 ore	1 TC + 2 CS = 3 ore

PRECIZARE

În clasa a IX-a, Filologia și Științele sociale au același număr de ore, dar nu aceeași planificare. Fiecare specializare are o programă integrată proprie, cu detalieri, concepte, personalități, studii de caz și activități de învățare specifice.

2. Elemente de noutate ale actualului curriculum pentru Istorie

Noutatea nu constă numai în schimbarea conținuturilor, ci în corelarea dintre planul-cadru, programă, competențe, activități de învățare, conținuturi și evaluare. Privirea comparativă de mai jos evidențiază schimbările care influențează direct proiectarea profesorului.

DIMENSIUNE	PROGRAMA ANTERIOARA	PROGRAMELE ACTUALE
Arhitectură curriculară	o programă construită în raport cu vechile planuri-cadru	trei programe pentru clasa a IX-a: TC, Filologie TC+CS și Științe sociale TC+CS
Competențe	sistemul de competențe al cadrului curricular anterior	4 competențe generale și 8 competențe specifice, formulate pentru progresie și evaluare
Activități de învățare	orientări metodologice generale – Repere metodologice pentru fiecare clasă	exemple de activități de învățare asociate explicit fiecărei competențe specifice

DIMENSIUNE	PROGRAMA ANTERIOARĂ	PROGRAMELE ACTUALE
Conținuturi	structură tematică amplă	organizare cronologică prin idei mari, procese, concepte, personalități și studii de caz
Flexibilitate	adaptări dependente de alocarea și practica anterioară	minimum obligatoriu proiectat pentru 75% și 25% timp la dispoziția profesorului
Specializare	diferențiere limitată curricular	programe integrate distincte pentru Filologie și Științe sociale

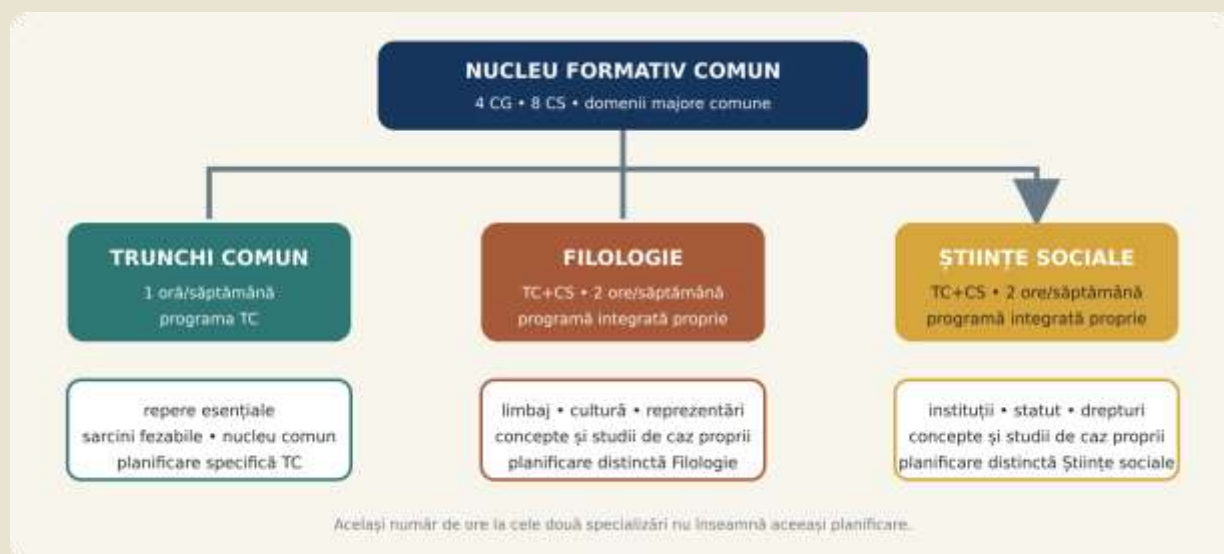
SE PĂSTREAZĂ

Contextualizarea, harta, cronologia, limbajul istoric, analiza surselor rămân valabile; se utilizează însă în raport cu intenția de învățare..

https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/2026/programe_scolare_liceu_ordin6930/OME_6930_ORDIN_programe_scolare_liceu_anexe_MOF_4Bis.pdf

3. Cele trei programe pentru clasa a IX-a și specificul lor

Cele trei programe au un nucleu formativ comun: finalitățile disciplinei, cele patru competențe generale, cele opt competențe specifice, domeniile majore și orientarea spre gândire istorică. Diferențele apar în timpul disponibil, detalierea conținuturilor, concepte, personalități, studii de caz și activități de învățare.

TRUNCHI COMUN	FILOLOGIE – TC+CS	ȘTIINȚE SOCIALE – TC+CS
reperes esențiale și sarcini fezabile într-o oră; programa TC	aprofundare prin limbaj, cultură, idei, reprezentări și surse literare/artistice	aprofundare prin instituții, statut, drepturi, norme și surse sociale/juridice
planificare specifică traseului TC	planificare unitară pe baza programei Filologie	planificare unitară, dar diferită, pe baza programei Științe sociale

REGULA DE PROIECTARE

Planificări distincte între specializări. La Filologie, TC și CS formează un singur parcurs; la Științe sociale, TC și CS formează un alt parcurs, construit pe baza propriei programe.

II

PROIECTAREA PARCURSULUI DE ÎNVĂȚARE

Cum transform programele în decizii pentru un an școlar, unitate de învățare și activitățile cu elevii în clasă?

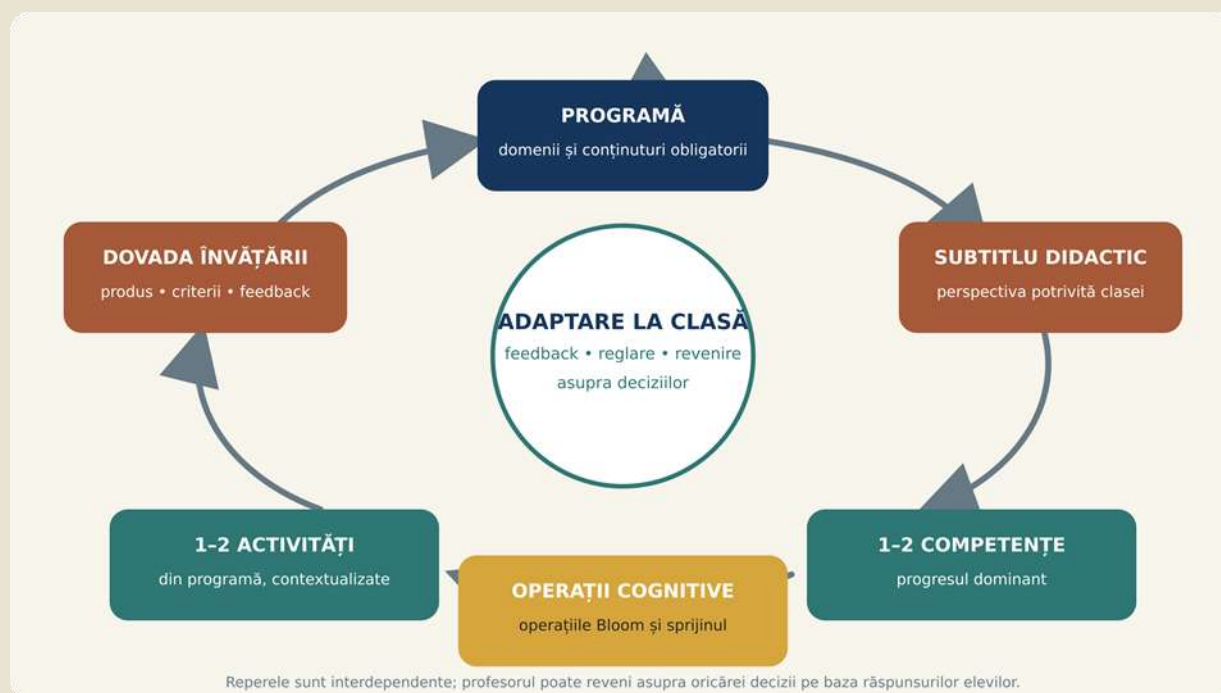
Proiectarea este un sistem de decizii interdependente: lectura Cadrului Național de referință conduce la lectura personalizată a programei, planificarea calendaristică, proiectarea unităților și proiectarea activităților. Domeniile

de conținut și conținuturile programei se respectă obligatoriu; autonomia profesorului privește organizarea parcursului, contextualizarea și sprijinul oferit elevilor.

4. Planificarea calendaristică – reguli pentru un parcurs flexibil și riguros

- Identifică programa aplicabilă clasei: Trunchi comun, Filologie sau Științe sociale. Programele de specializare se utilizează ca documente integrate, nu prin adăugarea mecanică a două planificări.
- Citește programa în ansamblu: nota de prezentare, competențele, activitățile de învățare, conținuturile și sugestiile metodologice se interpretează corelat.
- Stabilește competențele în contexte succesive și cu dificultate crescândă. O competență nu se formează într-o singură unitate și nu se asociază exclusiv unui conținut.
- Preia și respectă domeniile de conținut și conținuturile prevăzute de programa școlară. Acestea reprezintă reperele obligatorii ale parcursului.
- Calculează timpul real în raport cu planul-cadru, structura anului școlar, perioadele cu program special și timpul flexibil de 25%.
- Construiește unități de învățare coerente, nu o listă de lecții. Păstrează succesiunea cronologică și relațiile dintre domenii, fără a fragmenta procesele istorice.
- Integrează evaluarea și reglarea în fiecare unitate; nu rezerva evaluarea numai finalului de modul.
- Notează ajustările realizate pe parcurs pe baza ritmului, performanțelor și potențialului elevilor. Planificarea rămâne un instrument de lucru actualizabil.

Planificarea nu este o promisiune rigidă făcută în septembrie, ci o ipoteză profesională argumentată, verificată și ajustată pe parcursul anului.

5. Planificare calendaristică – exemplu argumentat (Trunchi comun)

Este un exemplu adaptabil, nu un model oficial obligatoriu. El folosește orientativ 34 de ore: 25 pentru parcursul proiectat și 9 pentru rezerva flexibilă de aproximativ 25%.

ATENȚIE

Exemplul se referă exclusiv la programa de trunchi comun, 1 oră/săptămână. Pentru Filologie și Științe sociale se construiesc planificări distincte, pe baza conceptelor, detaliilor și studiilor de caz din programele proprii.

UNITATE DE ÎNVĂȚARE/NUCLEUL DE CONȚINUT	ORE TOTAL*	CS VIZATE
Laboratorul istoriei: cronologie, proces, spațiu, cauzalitate, multiperspectivitate, obiectivitate, categorii și criterii de analiză a surselor	2 + 1 = 3	1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 4.1

UNITATE DE ÎNVĂȚARE/NUCLEUL DE CONȚINUT	ORE TOTAL*	CS VIZATE
Zorii civilizației: Preistorie; Mesopotamia și Egipt; cultura Orientului Antic	4 + 1 = 5	1.1; 1.2; 2.2; 3.1; 3.2
Atena și Sparta; conflictele grecești; Alexandru Macedon; Roma; modele culturale	5 + 2 = 7	1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2
Marile migrații și Carol cel Mare; Bizanț; Islam	4 + 1 = 5	1.1; 1.2; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1
Societate și viață cotidiană; Biserică; cultură; centralizare; crizele secolelor XIV–XV	5 + 2 = 7	1.2; 2.1; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2
Marile descoperiri; Umanism și Renaștere; Reforma; absolutismul	5 + 2 = 7	1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2

* Numărul de ore total pentru o unitate de învățare este obținut prin însumarea orelor din procentul de 75% și respectiv 25% aflate la dispoziția profesorului. În acest exemplu, totalul de 9 ore este distribuit pe fiecare unitate de învățare. Profesorul are posibilitatea să decidă cum distribuie acest buget de ore

TOTAL ORIENTATIV

25 ore pentru parcursul proiectat + 9 ore P = 34 de ore. P desemnează orele flexibile aflate la dispoziția profesorului; repartizarea lor se modifică pe baza nevoilor reale ale clasei.

https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/2026/programe_scolare_liceu Ordin6930/OME_6930_ORDIN_programe_scolare_liceu_anexe MOF_4Bis.pdf

6. De la planificarea anuală la unitatea de învățare

În trecerea de la planificarea anuală la unitate, profesorul păstrează domeniile și conținuturile obligatorii, dar decide cum le reunește într-un parcurs accesibil clasei. Subtitlul didactic exprimă perspectiva aleasă; el nu înlocuiește formulările programei.

CONȚINUT OBLIGATORIU	ALEGEREA PROFESORULUI	ROLUL ALEGERII
domeniul de conținut și conținuturile din programă	subtitlul didactic / problema organizatoare	reunește conținuturile într-un parcurs accesibil clasei
competențele specifice ale programei	1–2 CS dominante pentru unitate	concentrează proiectarea asupra progresului observabil
activitățile de învățare asociate CS	1–2 activități selectate și contextualizate	pun elevul în situația de a realiza operațiile competenței
studiile de caz prevăzute	întrebarea și sursele prin care sunt investigate	concretizează, verifică sau nuanțează explicația generală

CONȚINUTURI (din programa școlară)	CONTRIBUȚIALA ÎNȚELEGERE	ÎNTREBAREA DE PROIECTARE
Concepte	oferă instrumente pentru organizarea și interpretarea informației	Ce concepte trebuie clarificate și aplicate?
Fapte istorice	asigură repere concrete pentru explicație	Ce fapte sunt indispensabile și ce relație au cu problema?
Procese istorice	leagă faptele prin succesiune, cauzalitate, schimbare și continuitate	Ce mecanism și ce evoluție trebuie să poată explica elevul?
Personalități	fac vizibile opțiuni, acțiuni, constrângeri și consecințe	Cum evit biografia izolată și cultul personalității?
Surse istorice	permit întemeierea, confruntarea și limitarea afirmațiilor	Ce pot susține elevii și cu ce limite?
Studii de caz	investighează manifestarea concretă a unui proces	Ce confirmă, ce nuanțează și ce nu poate demonstra cazul singur?

7. Proiectarea distinctă pentru TC, Filologie și Științe sociale

Individualizarea pornește de la programa aplicabilă și continuă cu adaptarea la clasa concretă. Același număr de ore la Filologie și Științe sociale nu justifică aceeași planificare: conceptele, personalitățile, detaliile și studiile de caz proprii modifică unitățile și activitățile proiectate.

STRUCTURĂ	FILOLOGIE	ȘTIINȚE SOCIALE
Domeniu comun	Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană
Subtitlu didactic posibil	Cetate, cuvânt și cultură în lumea greco-romană	Cetățean, drept și putere: de la polis la Roma
Situație-problemă	Cum exprimă și influențează discursul și cultura viața comunității și exercitarea puterii?	Cine aparținea comunității politice și cum erau distribuite drepturile și obligațiile?
Conținuturi / studii de caz	filosofie; Hypatia; teatrul grec; arta oratoriei; cursus honorum	cetățeni, meteci, perieci și sclavi; drepturi și obligații; Legile celor XII Table; viața cotidiană urbană

LIMITĂ	Pentru specializarea filologie nu se transformă Istoria în literatură; specificul Științelor sociale nu transformă Istoria în educație civică. Conceptele și sursele sunt utilizate în contextul epocii, evitând anacronismul.
--------	--

III

INSTRUMENTELE DISCIPLINEI Cu ce instrumente construiesc gândirea istorică?

8. Laboratorul istoriei – punte, nu recapitulare

Laboratorul istoriei introduce un limbaj comun pentru întregul an. Instrumentele sale nu se epuizează într-o unitate introductivă, ci sunt reactivate și dezvoltate în toate domeniile de conținut.

INSTRUMENT	NU ÎNSEAMNĂ...	ÎNSEAMNĂ LA CLASĂ
cronologie	memorarea unei liste de date	selectarea succesiunilor și explicarea ritmurilor
spațiu istoric	localizare fără problemă	relația dintre spațiu, resurse, putere și circulație
cauzalitate	o singură cauză	factori, condiții, declanșatori, mecanisme și consecințe
sursă	ilustrarea lecției	dovadă cu proveniență, utilitate și limite
multiperspectivitate	toate opiniile sunt egale	perspective evaluate prin dovezi și context
obiectivitate	neutralitate absolută	rigoare, transparență și recunoașterea limitelor

9. Algoritmul de lucru cu sursa

ETAPE	ÎNTREBAREA ELEVULUI	RĂSPUNS
Identificare	Ce fel de sursă este? Cine a produs-o? Când?	tip, autor/producător, dată
Context	Pentru cine și în ce împrejurări?	reper contextuale
Mesaj	Ce afirmă explicit și ce sugerează?	informații relevante
Evaluare	Este credibilă, utilă și reprezentativă pentru întrebare?	criterii aplicate
Coroborare	Ce confirmă, completează sau contrazice altă sursă?	relația dintre dovezi
Concluzie	Ce pot susține și cu ce limite?	afirmație documentată

IV.

EVALUAREA ȘI REGLAREA ÎNVĂȚĂRII

Cum fac progresul vizibil și ce decizie iau?

Evaluarea este parte a procesului educativ și este proiectată odată cu activitatea. Ea se transpune în notă, dar nu se încheie cu aceasta, ci cu o decizie: continui formarea/dezvoltarea competenței specifice, intervin pentru recuperarea lacunelor prin activitate remedială, aprofundez sau transfer competența într-un context nou.

Evaluarea inițială are drept scop cunoașterea potențialului de învățare al elevului la începutul clasei a IX-a. Asigurare „continuității” în formarea/ dezvoltarea competențelor și nevoia de anticipare a procesului didactic adaptat abilităților elevului reprezintă condiții ale proiectării evaluării inițiale/ predictive. Obiectul evaluării inițiale îl constituie acele competențe formate în clasa a VIII-a și care sunt considerate premise - competențe ancoră - pentru dezvoltarea competențelor specifice noului an de studiu.

De exemplu, un test inițial la istorie pentru clasa a IX-a poate evalua CS 1.1, 2.1. și 2.2 din Programa școlară pentru istorie - clasa a VIII-a, deoarece dezvoltarea acestor competențe specifice continuă în clasa a IX-a (CS 1.1, 2.2.). Este preferabil ca testul inițial să utilizeze, cu precădere, itemi elaborați pe baza unor materiale-suport (organizator grafic, sursă istorică, hartă, imagine etc.), iar cerințele formulate să vizeze toate nivelurile cognitive ale abilității specifice competenței. Totodată, construcția baremului de evaluare și de notare este facilitată de raportarea la Standardele naționale de evaluare pentru învățământul primar și gimnazial.

[https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/planuri-](https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/planuri-cadru/gimnazial/21102024/OMEN%203393_ED.SOCIALA ISTORIE GEOGRAFIE.pdf)

[cadru/gimnazial/21102024/OMEN%203393_ED.SOCIALA ISTORIE GEOGRAFIE.pdf](https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/planuri-cadru/gimnazial/21102024/OMEN%203393_ED.SOCIALA ISTORIE GEOGRAFIE.pdf)

https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/2026/programe_scolare_liceu_ordin6930/OME_6930_ORDIN_programe_scolare_liceu_anexe MOF_4Bis.pdf

[STANDARDE DE EVALUARE Monitorul Oficial Partea I nr. 674Bis.pdf](https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/2026/programe_scolare_liceu_ordin6930/OME_6930_ORDIN_programe_scolare_liceu_anexe MOF_4Bis.pdf)

10. Trei funcții ale evaluării

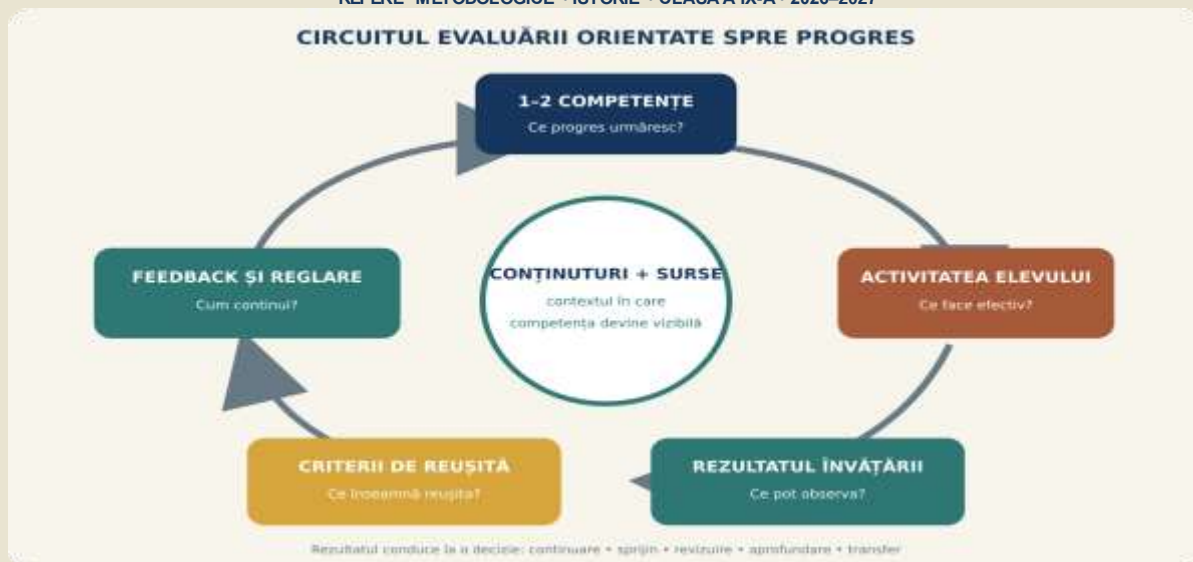
TIP	ROL	EXEMPLU
evaluarea învățării	sinteză și certificare	test, prezentare finală, proiect
evaluarea pentru învățare	rezultate folosite pentru reglare/progres	răspuns pe sursă → feedback → reluare
evaluarea ca învățare	elevul apreciază calitatea propriei învățări	autoevaluare și evaluare colegială pe criterii

11. Evaluarea orientată spre progres – de la programă la decizia profesorului

Evaluarea pornește din aceleași elemente care organizează învățarea: competența specifică, activitatea propusă în programă, conținuturile și sursele utilizate. Profesorul nu verifică numai informația reținută, ci modul în care elevul o selectează, o organizează și o utilizează pentru a explica, compara, argumenta sau investiga.

CE SE EVALUEAZĂ?

Conținuturile oferă contextul istoric indispensabil, iar competența indică operația realizată de elev. Rezultatul învățării face vizibilă relația dintre cele două.

Circuitul nu reprezintă o succesiune birocratică de rubrici. Profesorul poate reveni asupra activității, sprijinului sau criteriilor atunci când rezultatele elevilor arată că progresul anticipat nu s-a produs încă.

12. Cum proiectez evaluarea pornind din programă?

COMPONENTE	ÎNTREBAREA PROFESORULUI	ACTIVITATEA PROFESORULUI
Competența specifică	Ce operație și ce progres urmăresc?	selectez 1–2 CS dominante și consult progresia Bloom
Activitatea de învățare	Ce va face efectiv elevul?	adaptez activitatea la clasă
Rezultatul învățării	Ce rezultat al învățării observabil va produce elevul?	stabilesc răspunsuri/explicații/comparații/produs etc.
Criteriile	Ce/câte criterii a îndeplinit?	formulez și comunic criteriile de evaluare
Rolul	Cum folosesc informația obținută pentru demersul didactic ulterior?	continui formarea/ofere sprijin/aprofundez

13. De la activitatea elevului spre rezultatul învățării

ACTIVITATEA ELEVULUI	REZULTATUL ÎNVĂȚĂRII	CRITERII POSIBILE	DECIZIA PROFESORULUI
ordonează fapte și procese	axă cronologică, expunere de fapte și procese	ordonare corectă; repere relevante; corelare corectă între repere de timp și fapte și procese istorice	reia cronologia sau trece la cauzalitate
explică relații cauză-efect	organizator grafic, hartă conceptuală	relații explicate, analizarea succesiunii, comparare	ghidează prin întrebări sau propune transfer
localizează și corelează informații din surse	hartă adnotată, prezentare pe baza surselor	localizare corectă; legendă; informație extrasă respectând criterii date, relația spațiu–proces	oferă sprijin cartografic, reia explicația pe baza unei surse sau propune un context nou
compară surse	fișă de confruntare și concluzie	autor și context; acorduri/deosebiri; informații folosite	clarifică analiza sau introduce o sursă diferită
prezintă un proces	schemă cauzală sau răspuns structurat	cauze relevante; mecanism; consecințe; vocabular istoric	reia mecanismul sau solicită transfer

14. Repere pentru cele trei programe

TRASEU	ORIENTAREA EVALUĂRII
Trunchi comun	Rezultate vizibile în timpul unei ore: răspunsuri scurte argumentate, hărți, comparații între surse și explicații cauzale cu volum controlat.
Filologie	Rezultatele pot valorifica discursul, reprezentările culturale și relația dintre text, imagine, context și putere, fără a transforma Istoria în evaluare literară.
Științe sociale	Rezultatele pot aprofunda organizarea instituțională, statutul, drepturile, normele și raporturile sociale, păstrând contextualizarea istorică și evitând transferul anacronic.

PRINCIPIU COMUN

Competențele și principiile evaluării sunt comune, dar sursele, cerințele, rezultatele învățării și criteriile se contextualizează potrivit fiecărei programe.

15. Progresul observabil

ETAPĂ	MANIFESTARE OBSERVABILĂ
Cu sprijin	identifică repere, extrage informații și utilizează un model sau întrebări-ghid
În contexte familiare	organizează, compară și explică folosind surse cunoscute
Autonom	selectează strategia și informațiile relevante, justifică alegerile și își revizuește rezultatul
Prin transfer	aplică operația într-un context nou, confruntă perspective și formulează o concluzie nuanțată

EVALUARE FORMATIVĂ

Nu orice rezultat al învățării trebuie notat. Profesorul colectează frecvent rezultate scurte pentru a decide cum continuă; nota se acordă după ce elevul a avut posibilitatea să exerseze, să primească feedback și să își îmbunătățească răspunsul.

ANEXE

ANEXA 1

DE LA VERBUL COMPETENȚEI SPECIFICE DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ LA OPERAȚII OBSERVABILE ȘI PROGRESIE

Verbul indică operația cognitivă dominantă, dar nu descrie singur nivelul de performanță. Pentru proiectare, analiză și obiectul acțiunii, contextul, sursele, autonomia și produsul prin care competența devine observabilă.

VERB	NIVEL DOMINANT BLOOM	ÎNTREBAREA PROFESORULUI
utilizează	Aplicare	Folosește elevul reperele într-un produs cu sens?
explică	Înțelegere–Analiză	Arată mecanismul relației, nu doar enumeră?
recunoaște	Înțelegere	Distinge pe baza unor caracteristici sau criterii?
extrage	Înțelegere–Aplicare	Selectează informația relevantă după repere?
descrie	Înțelegere–Analiză	Organizează coerent schimbarea în timp?
selectează	Analiză–Evaluare	Alege sursa pe criterii și își justifică alegerea?
organizează	Analiză–Creare	Construiește o structură proprie pentru un proiect?

CS 1.1 – Utilizează

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
UTILIZEAZĂ Aplicare	repere temporale și spațiale integrate într-o relatare	axă/hartă comentată; relatare structurată

CS 1.2 – Explică

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Explicarea relației cauză–efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
EXPLICĂ Înțelegere–Analiză	cauze, condiții, mecanisme și consecințe într-o succesiune	organizator cauzal; explicație scrisă/orală

CS 2.1 – Recunoaște

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
RECUNOAȘTE Înțelegere–Aplicare	tipuri de surse și caracteristici relevante pentru utilizare	clasificare justificată; alegerea unei surse

CS 2.2 – Extrage

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
EXTRAGE Înțelegere–Aplicare	informații relevante selectate după repere/criterii	fișă comparativă; sinteză pe criterii

CS 3.1 – Descrie

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Descrierea evoluției formelor de organizare politică

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
DESCRIE Înțelegere–Analiză	succesiune, schimbare și continuitate în organizarea politică	friză comentată; prezentare comparativă

CS 3.2 – Recunoaște

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Recunoașterea elementelor civice și culturale care contribuie la identitatea Europei contemporane

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
RECUNOAȘTE Înțelegere–Analiză	elemente civice/culturale și legătura lor cu prezentul	expoziție comentată; argument civic

CS 4.1 – Selectează

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
SELECTEAZĂ Analiză–Evaluare	surse alese după credibilitate, utilitate și relevanță	dosar justificat; prezentare documentată

ATENȚIE!

Sursa se alege astfel încât să îndeplinească criteriile legate de credibilitate, relevanță, și nu doar pentru că este accesibilă sau atractivă.

CS 4.2 – Organizează

FORMULAREA DIN PROGRAMĂ

Organizarea informațiilor din mai multe surse pentru realizarea unui proiect

VERB / BLOOM	CE PRESUPUNE	REZULTATE POSIBILE
ORGANIZEAZĂ Analiză–Creare	informații coroborate și structurate pentru un scop	hartă conceptuală; portofoliu/proiect

ANEXA 2

APLICAREA INTEGRATĂ

Cum arată legătura dintre competență, conținut, activitate și evaluare?

24. Exemplu TC – Democrația ateniană

ELEMENT	PROPUNERE
CS	2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1
Întrebare	Ce principii ale democrației ateniene pot inspira o regulă de decizie la nivelul clasei?
Surse	fragmente despre instituții și participare; hartă; reprezentare vizuală
Activitate	elevii selectează reguli, identifică limitele istorice și formulează o propunere
Dovadă	regulă justificată prin două informații și precizarea unei limite
Feedback	se verifică legătura dintre afirmație, sursă și evitarea anacronismului
Low-tech	dosar tipărit și poster pe hârtie

25. Exemplu TC – Moartea Neagră

ELEMENT	PROPUNERE
CS	1.2, 2.1, 2.2, 4.1, 4.2
Întrebare	Cum explicăm impactul unei epidemii fără a reduce istoria la o singură cauză sau perspectivă?
Surse	text, hartă, date demografice și mărturie contemporană
Activitate	grupurile construiesc explicații cauzale și confruntă perspective
Dovadă	hartă cauzală cu mecanisme și consecințe susținute prin surse
Adaptare	surse scurtate și organizator; extensie prin evaluarea reprezentativității
Limită	analogiile cu prezentul sunt controlate și explicitate

27. Lista de verificare a profesorului

- Am identificat programa aplicabilă clasei și am respectat domeniile și conținuturile obligatorii?
- Subtitlul didactic clarifică perspectiva unității fără a înlocui formulările programei?
- Am selectat 1–2 competențe dominante și am consultat decriptarea lor prin Taxonomia lui Bloom extinsă?
- Am selectat și contextualizat 1–2 activități de învățare asociate acestora în programă?
- Este clar ce va putea face elevul, nu doar ce conținut voi predă?
- Am formulat o întrebare istorică autentică?
- Am legat conceptele, faptele, procesele, personalitățile și studiile de caz într-o explicație coerentă?
- Sursele sunt necesare, accesibile și potrivite nivelului?
- Sarcina face vizibilă selecția, analiza, explicația, argumentarea sau organizarea?
- Am anticipat dovada învățării și 1–2 criterii prioritare?
- Activitatea este fezabilă în timpul disponibil?
- Am pregătit sprijin și extensie fără a eticheta elevii?
- Există o alternativă fără tehnologie?
- Feedbackul poate fi aplicat într-o revizuire?
- Știu cum folosesc rezultatul: continui, remediez, aprofundez sau transfer?

AUTOOBSERVARE

Cine formulează întrebările importante? Cine selectează informațiile? Cine explică relația cauzală? Cine verifică afirmațiile? Cine revizuieste concluziile? Dacă răspunsul este aproape mereu „profesorul”, activitatea elevului trebuie re proiectată.

28. Documente de referință

- Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare.
- OME nr. 6731/2023 privind aprobarea Profilului de formare al absolventului.
- OMEC nr. 4137/16.07.2026 și Anexa – Cadru Național de referință al Curriculumului Național.
- OMEC nr. 4350/2025 privind aprobarea planurilor-cadru pentru învățământul liceal.
- OM nr. 4630/11.09.2025 și programele școlare pentru disciplina Istorie, clasa a IX-a, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 4 bis/08.01.2026.
- Programa școlară pentru disciplina Istorie, clasele a V-a–a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/2017.
- Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a, Istorie, 2021 – utilizate selectiv pentru diagnoză, remediere și activități cu surse.
- Recomandarea Rec(2001)15 a Consiliului Europei privind predarea istoriei în Europa secolului XXI.
- Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții.